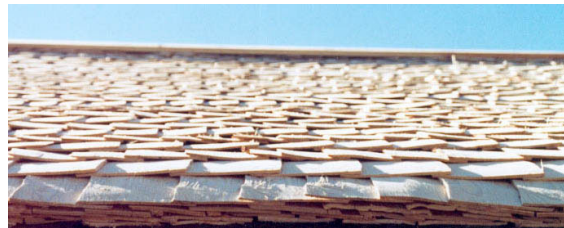
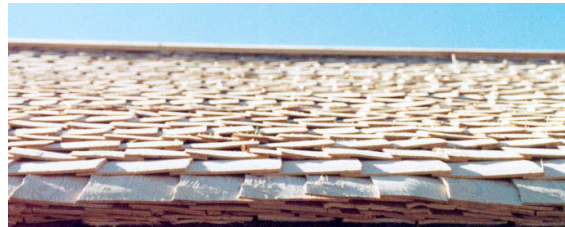

Byte av spåntak på Finnpörtet Armsjön 3:8

Ullångers sn, Kramfors kommun

M
LÄNSMUSEET
VÄSTERNORRLAND

Länsmuseet Västernorrland
Kulturmiljöavdelningens rapport nr. 2003:18
Anette Lund

Innehåll

	Sida
INLEDNING	3
BESKRIVNING OCH HISTORIK	3
RESULTAT	4
KÄLLOR	5

INLEDNING

Under sommaren 2003 utfördes omläggning av spåntak på Finnpörtet, Almsjön 3:8, Ullångers sn, Kramfors kommun.

Länsstyrelsens beslöt (434-7872-03) att lämna bidrag till omläggning av spåntak på ”Finnpörtet”, Almsjön 3:8, Ullångers sn, Kramfors kommun i enlighet med det åtgärdsförslag som utarbetats av Lars Nordin, Skanska Byggnadsvård och Restaurering, 2003-04-03. Dnr:

Antikvarisk medverkan har utförts av Anette Lund Läns museet Västernorrland.
Dnr: 99-610

BESKRIVNING OCH HISTORIK

En liten väg leder över Sikforsån fram till ”Finnpörtet”. Huset ligger mycket vackert på en hög udde i norra delen av Norr-Almsjön. Framför Finnpörtet ligger en korsbyggnad, som hör till stamhemmanet. Båda husen är idag obebodda och ägs av Ullångers hembygdsförening.

Byggnaden kallas för Finnpörte men detta stämmer inte överens med byggnaden utformning idag. Med pörte menas stuga med rökugn. Rökugnen var en stor gråstensugn utan skorsten med stor massa och stor värmemagasinerande förmåga. Den varma röken stannade kvar under takåsarna för att sedan leta sig ut genom springor och hål. Att bygga pörten hör till den finska byggtraditionen.

En koloni invandrande finnar bosatte sig på 1600 –talet kring, Gårdsjön, Norra och Södra Almsjön samt åkersjöarna. Enligt traditionen togs platsen på udden i Norralmjön i bruk av finnen Per Persson. År 1700 upprättades en karta över ”Almsjö fintorp” på Ullångers sockenallmänning. Näset som skjuter ut i sjön var bebyggt och odlat. Det beboddes av två finnar, Jacob Jonsson och Jon Jonsson. Under andra hälften av 1800-talet köpte en patron Westin upp Norr-Almsjön, han bodde aldrig där utan var intresserad av skogen. Westin sålde det sedan vidare. Den siste bonden på hemmanet sålde till Forss AB 1906 och bodde kvar som arrendator. Han hörde till den sista syskonkull som föddes i Finnpörtet, där modern levde på undantag till 1936. Därefter har byggnaden stått obebodd.

Det är inte belagt att Finnpörtet ursprungligen varit just ett pörte, idag har det en plan i form av en s k framkammarsstuga. Huset har byggts ut i etapper. Den äldsta delen, troligen från 1600-talet i väster. Om man ser på taket och timret i väggarna har stugan i väster byggts först, där går taket ut till ungefär halva förstugan och kammaren. Förstugan och kammaren tillbyggdes på 1700-talet och byggnaden fick planen av en enkelstuga. Någon gång på 1800-talet byggdes huset till i öster med sal och kammare. Under denna del finns en välvd stensatt källare som sannolikt är äldre än tillbyggnaden.

Byggnaden är timrad och klädd med omålade lockpanel i fallande bredder. Sadeltaget är täckt med stickspån och har idag två raka skorstenar av tegel, en tredje är nedplockad och öppningen är täckt med en skiva. Knutarna är inklädda med omålade knutlådor. En hängränna i trä finns på 2/3 av entrésidan. De spröjsade tvåluftsfönstrena omges av enkla omålade foder. Den äldre delen har småspröjsade fönster med 8 rutor i varje luft, den yngre delen har 4 rutor i varje luft. Ungefär mitt på den södra fasaden är ingången med en enkel bro av trä.

RESULTAT

Vid omläggningen byttes skadade delar av rotet (ca 5%). Vid ilagningen användes virke av samma dimension som det befintliga. Taket är belagt med 50 cm långa hyvlade spån av gran. Spånen är lagda i fyra lager med 5" bleke (ca 12 cm). Spånvarven är lagda med omväxlande riktning, ett varv åt vänster och sedan nästa varv åt höger. Vindskivorna hade endags ringa skador mot taket så de återsattes. Likt befintligt spikades en list (4") på närmast taket för att täcka skadorna. Nya vattbrädor och nockbrädor av friskt virke i samma dimension som de skadade och borttagna är uppsatta. Omläggningen av spåntaket är utförd i enlighet med det upprättade åtgärdsförslaget.

De två vid arbetets igångsättande kvarstående skorstenarna har tagit ned. Skorstenarna var i mycket dåligt skick och för att undvika att behöva gå på spånen onödigt mycket nästa år godkändes nedtagningen i samband med omläggningen av spåntaket. Skorstenshålen är övertäckta med masoniteskivor. Skorstenarna är avritade och uppmärkta av Hembygdsföreningen för att kunna återsättas. Hembygdsföreningen planerar att åtgärda skorstenarna 2004.

En större björk som fanns på baksidan av byggnaden har tagits bort.

Hembygdsföreningen kommer att dränera runt huset, gräva bort jordmassor som ligger mot fasad och stomme, främst på baksidan.

Finnportet före takomläggning

Finnportet med nytt spåntak

KÄLLOR

Kulturmiljövårdsprogram för Kramfors kommun. Del 2:9, Utvalda miljöer i Ullånger socken.

Länsstyrelsens beslut, 434-7872-03. Bidrag till omläggning av spåntak på "Finnpörtet", Almsjön 3:8, Ullångers sn, Kramfors kommun.

Åtgärdsprogram och kostnadsberäkning, Lars Nordin, Skanska Byggnadsvård och restaurering 2003-04-23.